

استاد ESTAD

ESKİ TÜRK EDEBİYATI ARAŞTIRMALARI DERGİSİ

[Journal Of Old Turkish Literature Researches]

E-ISSN: 2651-3013

Cilt: 3 Sayı: 2 Ağustos 2020

ss. 571-606

Makalenin Geliş

Tarihi

27/07/2020

Makalenin

Kabul Tarihi

25/08/2020

Yayın Tarihi

30/08/2020

ALİ BAHAR EFENDİ'NİN SULTAN III. SELİM'E SUNDUĞU BAHÂRİYYE KASİDELERİ- I

İsmail YILDIRIM*

ÖZET

Genellikle kasidelerin teşbib bölümü veya mesnevîlerin arasında yer alan bahâriyye manzumeleri Klâsik Türk Edebiyatı'nın rağbet gören türlerinden biri olmuştur. Bu mevsimde değişime ve canlılığa uğrayan tabiat, Osmanlı şairlerini derin bir sevinç ve coşkuya sevk etmiş akabinde baharı ve bu mevsimin doğal güzelliklerini konu edinen manzumeler yazmışlardır. Bu şiirlerde tabiat son derece canlı ve parlak bir şekilde tasvir edilmiş, yer yer mübâlağa sanatı vasıtasıyla baharla ilgili unsurlara dikkat çekilmeye çalışılmıştır. Klâsik Türk Edebiyatı dairesi içerisinde bu duyguları terennüm eden, ekseriyetle devrin padişahına sunulan birçok bahar şiiri yazılmıştır. Örneğin Erzurumlu Nefî'nin (ö. 1635) Sultan IV. Murad için kaleme aldığı "esdi nesîm-i nev-bahâr açıldı güller subh-dem" mısraıyla başlayan kasidesi bahar tasvirlerinin yer aldığı güzide manzumelerin başında gelmektedir.

Kaynakların işaret ettiğine göre Ali Bahar Efendi (ö. 1813) Acem asıllı olup sonradan İstanbul'a gelmiş ve müderrislik görevinde bulunmuştur. Üsküdar kadılığı da yapan şairin Farsça ve Türkçe şiirler kaleme aldığı ifade edilmektedir. Ali Bahar Efendi bahsi geçen geleneğin tesirinde kalarak devrin hükümdarı Sultan III. Selim'e (ö. 1808) dokuz adet bahâriyye kasidesi

* Dr. Öğr. Üyesi, Kayseri Üniversitesi, Develi İslâmî İlimler Fakültesi, Türk-İslâm Edebiyatı ABD, ismailyildirim@gmail.com, ORCID ID: 0000-0001-5426-224X

sunmuştur. Bu kasidelerin beşi Türkçe, dördü ise Farsça-Türkçe karışık kaleme alınmıştır. Sultan III. Selim'in tahta çıkışına (1789) binaen telif edilen bu kasideler, bahâriyye türünde olup tamamı bahar tasvirleri ve III. Selim'in methinden ibarettir. Bu yazıda kısaca bahâriyye türünün genel hususiyetleri ifade edildikten sonra Ali Bahar Efendi'nin şahsiyetiyle beraber daha önce yayımlanmayan beş adet bahâriyye konulu kasidesi tanıtılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Klâsik Türk Edebiyatı, Kaside, Bahâriyye, Ali Bahar Efendi, III. Selim.

SPRING POEM EULOGY OF ALI BAHAR EFENDI PRESENTED TO SELIM III.

ABSTRACT

The spring poems, which are usually presented in the introduction section of eulogies and in between mathnawis, constitute a popular genre of the Classical Turkish Literature. Transforming and revitalizing nature in spring season has enchanted Ottoman poets, leading them to write poems about spring and the natural beauties of this season. Nature is depicted in a very vivid and bright manner, and the endeavour is to draw attention to the aspects of spring through the art of exaggeration in these poems. Numerous spring poem were written in the Classical Turkish Literature field that chanted these feelings and were mostly presented to the Padishah of the time. For example, Erzurumlu Nefî's (d. 1635) eulogy beginning with the line, "esdi nesîm-i nev-bahâr açıldı güller subh-dem/the spring wing is here and the roses are flourished" was written for Murad IV, and this work is one of the most distinguished poetries with the spring depiction.

The sources indicate that Ali Bahar Efendi (d. 1813) was of Persian origin and later came to Istanbul and worked as a mudarris. It is stated that the poet, who also served as the judge of Üsküdar, wrote poems in both Persian and Turkish. Ali Bahar Efendi presented nine spring poem eulogies to Padishah Selim III (d. 1808) under the influence of aforementioned tradition. Five of these eulogies were composed in Turkish, and four were written with a Persian-Turkish mixture. These spring poems were all written after the accession of Padishah Selim III (1789) and all depicts spring and praises Sultan Selim III. In this article, the general characteristics of spring poem style will be introduced, along with Ali Bahar Efendi's personality and five of his eulogies will be published in this article for the first time.

Keywords: Classical Turkish Literature, Eulogy, Spring Poem, Ali Bahar Efendi, Selim III.

GİRİŞ

Bahâriyye kelimesi sözlükte “baharla ilgili, bahara ait olan, bahar tasvirlerinin yer aldığı manzume” anlamına gelmektedir. Bu manzumelerde baharın güzelliği, bahar betimlemeleri ve çiçekler muhtelif benzetmelerle ve soyut bir şekilde anlatılır. Dîvân şairine göre tabiat, marifet ve hüner göstermeye vesile olmaktır. Şair, doğayı gerçek manzarası ve kendi nazarıyla görmekten çok daha önce ifade edilmiş kalıp ve üslûplarla yeniden anlatmaya çalışır. Dolayısıyla şair için yapılacak iş, tabiatı bilhassa bahar ayını tasvir vesilesiyle yeni bir zemin hazırlamak ve bu hususta üstünlük göstermektir (Yetiş, 1991: 473). Bahar, tabiatın yeniden canlandığı, ağaç ve bitkilerin yeşerip çiçek açtığı, akarsuların coşkuyla akmaya başladığı dolayısıyla insanların bu canlılık ve yeniden doğuştan etkilenerek tazelendiği, kışın kasvetli havalardan kurtulup feraha kavuştukları bir mevsimdir. Bu mevsimde eğlence meclisleri kurulur. Şairler ise manzumelerinde baharın güzelliklerini coşkulu bir şekilde dile getirip, bahara ait unsurları özenle beytlere yerleştirirler (Akkuş, 2006: 26).

Bahâriyyeler, daha çok kaside nazım şekliyle yazılan şiirlerin teşbib kısmında yer alır. Şair, bu kısımda kendisini övmek ve kasidesine zemin hazırlamak gayesiyle bahar tasvirine yer verir. Bahsi geçen olumlu özelliklerinden dolayı bahar ayından bahsetmeyi uygun bulan şair, baharın güzelliklerinin ise methettiği kişi sayesinde geldiğini ifade eder. Anlatılan tasvirlerin okuyucunun muhayyilesinde olumlu çağrışımlar yapması, şairin övdüğü kişiye (memdüh) pozitif yönde bakmasına katkı sağlamıştır. Bu durumun farkında olan şairler, kasidesinin teşbib bölümüne baharı ve bahara ait izlenimleri çokça konu etmişlerdir. Kasidenin son kısmını teşkil eden dua bölümünde ise memdühünün ömrünün ve devrinin daima bahar mevsimi gibi olmasını temennî ederek bahar ayını yine maksatlarına uygun olarak kullanmışlardır (Öz, 2017: 218). Klâsik edebiyatımızın değerli belgeleri olan *Dîvân*larda yer alan “bahâriyyât” başlıklı müstakil bahâriyyelerde, sık sık tabiatın yeniden canlanışında yaratıcının dileme ve yeniden canlandırma sıfatları tezahür eder. Bulut, su, yağmur, rüzgâr; sünbül, menekşe, gül, lâle; sâkî, sevgili; anber, misk; câm, şarap vs. kelimeler bahâriyye türünün sözcük dağarcığını ve çağrışım dünyasını oluştururlar. Bu türün ilk ve basit örnekleri, herhangi bir vesile ile

kaleme alınmış manzumeler içinde bahar konusuna yer veren beyitlerdir (Canım, 2012: 20-21).

Şairler, kasidelerinde yeniden canlanması simgeleyen baharı ve bahara ait unsurları diğer mevsimlere göre daha fazla işlemişlerdir (Aydemir, 2002: 146). Onlar, sonbahara karşı olumsuz bir tavır içerisindedirler. Zira bu mevsim, yaşlılık ve bitkinliği andırmaktadır (Batislam, 2003: 171). Kış mevsimi, soğuk olması nedeniyle şitâiyelerde tükenmişliğin sembolü olarak görülmüştür (Akkuş, 2006: 243). Kış mevsimi yaşlılık ve ölümü andırmakta, insanda iç sıkıntısı, buhran ve üzüntü meydana getirmektedir (Yekbaş 2009: 149). Yaz sıcağını konu edinen temmüziyyelerde de yine olumsuz bir bakış açısı hâkimdir. Şairler, yaz sıcağının doğayı kuruttuğunu bunun yanı sıra sıcakların insanı boğmasından şikâyet ederler (Öz, 2017: 218). Bahâriyyeler, farklı nazım şekilleriyle edebiyat tarihimiz içerisindeki yerini almış fakat *Şehrengîz*, *Sâkî-nâme*, *Kıyâfet-nâme*, *Seyâhat-nâme* gibi kendine has ustalar yetiştirmiş edebî türlere nazaran zayıf kalmıştır, denilebilir (Canım, 2012: 21).

Bahâriyyelerin kaside, gazel, murabba‘ nazım şekilleriyle yazılmış meşhur örnekleri vardır. Örneğin, Nefî'nin (ö. 1635) IV. Murad için kaleme aldığı:

“Esdî nesîm-i nev-bahâr açıldı güller subh-dem
Açsın bizim de gönlümüz sâkî meded sun Câm-ı Cem”

ve Riyâzî'nin (ö. 1644):

“Zamân-ı ıyş ü şâdîdür dem-i ikbâl-i devrândur
Felek evzâ'-ı nâ-hemvârına şimdi peşîmândur”

beyitleriyle başlayan kasideleri, Türk edebiyatında bahâriyye türünün en güzel örnekleri arasında kabul edilmiştir (Aydemir, 2001: 316).

Ali Bahar Efendi'nin Biyografisi

Şairin hayatı ve şahsiyetine dair bilinenler sınırlıdır. Bunun yanı sıra kaynaklarda yer alan bilgiler de birbirinin tekrarı konumundadır. Buna göre şairin asıl adı Ali'dir. Acem asıllı olup Revan'da doğmuştur. Receb 1205'te (Mart 1791) İstanbul'a gelerek Şeyhülislâm Yahya Tevfik

Efendi'nin yardımlarıyla müderris olmuştur (Akbayar, 1996: 351; Tatcı ve Kurnaz, 2001: 108). Şairin ismi *Bâğçe-i Safâ-endûz*'da "İrânî Ali Efendi" şeklinde geçmekte, mahlası "Bahâ" olarak verilmektedir (Oğraş, 2018: 71) fakat bu bilgi yanlıştır. Zira şair manzumelerinde "Bahâr" mahlasını kullanmaktadır. Üsküdar kadılığından mazulken 1228'de (1813) vefat etmiştir (Erdem, 2014: 53). Şairin vefat tarihi ile ilgili kaynakların hepsi 1813 senesinde müttefiktir, sadece *Sicill-i Osmânî* müellifi şairin ölüm tarihini 1220 (1805) vermektedir (Akbayar, 1996: 351). Şairin Sâib isminde bir oğlu vardır.

Ali Bahar Efendi'nin Farsça ve Türkçe şiirlerinin yanı sıra özellikle matematik, hendese ve kimya ilmine özel bir ilgisinin olduğu bilinmektedir (Erdem, 2014: 53). Kimyagerlikte usta olan şair, Mühendishâne-i Bahr-i Hümâyûn'da devrin riyâziyecilerinden Seyyid Osman, Gelenbevî İsmail, Palabıyık Mehmed ve Mehmed Salih efendiler ile beraber hocalık vazifesinde bulunmuştur (Beydilli, 2006: 514). Ali Bahar Efendi'nin bu göreve tayini Müftüzâde'nin azlinden sonra 1797 yılında gerçekleşmiş olmalıdır (Kurtoğlu, 1941: 36). Ali Bahar Efendi'nin Türkçe olarak kaleme aldığı ve Sultan II. Mahmud'a sunduğu *Tuhfetü'l-Hussâb* adlı eseri bir mukaddime ile dokuz bölümden meydana gelmektedir. Bu eser, yazarın matematikteki becerisini göstermekte olup, bütünüyle cebir konuludur. Bu eserin bir de *Risâle fi'l-Hisâb* isimli yine Sultan II. Mahmud'a takdim edilmiş Arapça nüshası bulunmaktadır (Karaca, 2012: 90).

Kasidelerin Şekline Dair Bilgiler

Kasidelerin Yer Aldığı Belgeler ve Tavsifleri

Gerek Osmanlı Devleti'nden günümüze ulaşan ve sadece Osmanlı Arşivi'nde miktarı 150 milyonu bulan belge ve defterlerden, gerek belgelerin tanzim ediliş tarzı ve büyük bir hassasiyetle korunmuş olmalarından, gerekse bürokrasinin her kademesindeki yazışmalardan anlaşılmaktadır ki Osmanlı Devleti kuruluşundan itibaren resmî belgeleri muhafazaya bugünkü tabirle arşivcilğe büyük önem vermiştir (Sarınay vd. 2010: XXVII). Bu belge ve defterlerde Dîvân-ı Hümâyûn, Maliye ve Bâb-ı Defteri'nin haricinde hem Osmanlı Dönemi hem Tanzimat sonrası teşekkül eden astroloji, biyografi, coğrafya, edebiyat, ilâhiyat, tıp vs.konularda pek çok vesika mevcuttur (Sarınay,

2010: 296). Ali Bahar Efendi'nin kasideleri de söz konusu arşiv belgelerinde mukayyet olup, Sultan III. Selim'in şahsına ve saltanatına yönelik methiyeleri muhtevîdir.

Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde (DABOA), TSMA fon kodlu, 843/65-74 numaralı defterde mukayyet belgenin gömlek ve sıra numaraları sırasıyla 360 ve 20'dir. Beş kaside¹ de söz konusu bu belgenin altında müstakil belgeler olarak kayıtlara geçirilmiş olup katalog bilgileri şu şekildedir:

	Fon Kodu	Defter Nr.	Gömlek Nr.	Sıra Nr.
Kaside I²	TSMA.E-2	0360	360	20
Kaside II	TSMA.E-3	0360	360	20
Kaside III	TSMA.E-5	0360	360	20
Kaside IV	TSMA.E-7	0360	360	20
Kaside V	TSMA.E-9	0360	360	20

Kasidelerin müellif hattı mı yoksa başka bir müstensih tarafından mı kopya edildiği konusu şu an için muallâktır. Ancak Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde kayıtlı bu kasidelerin belge tarihleri Zilhicce 1255 (Mart 1840) olarak kaydedilmiştir. Bu tarih, belgelerin telif edildiği seneyi işaret etmektedir. Ancak Ali Bahar Efendi'nin 1813'te vefat ettiği düşünülürse kasidelerin Ali Bahar Efendi dışında biri tarafından istinsah edildiği düşüncesini uyandırmaktadır. Bunun yanı sıra kasidelerin III. Selim devrine ait olduğu, onun adına yazıldığı açıktır. Şairin, hâmisini methettiği şu beyitler konuya açıklık getirmektedir:

Âb-reng-i 'azamet Hâzret-i **Sultân Selîm**
Kim olur sâye-i 'adlinde maşûn cümle 'ibâd³

Ebrû-yı 'azamet-i Hâzret-i **Sultân Selîm**
Husrev-i rûy-ı zemîn pādşeh-i kûh-ı vaqâr⁴

¹ Diğer kasidelerin neşrine dair çalışmalar devam etmekte olup, ilerleyen zamanlarda yayımlanacaktır.

² Bundan sonraki kısımlarda kasideler K-I, K-II, K-III, K-IV ve K-V şeklinde kısaltılmış hâliyle ifade edilecektir.

³ K-I, 9. beyit.

⁴ K-III, 21. beyit.

Ġarażı Őāh-ı Selim Hān-ı cihān bezmine
İntisāb etmeyedir varımı iŐār-ı bahār⁵

Bu bilgiden hareketle Sultan III. Selim'in 11 Receb 1203'te (7 Nisan 1789) tahta çıkışı göz önüne getirilirse kasidelerin telif tarihi 1789 veya bu yılı müteakip yıllar gözükmemektedir.

Tamamı talik hatla kaleme alınan kasideler, klāsik kaside nazım Şeklinin bütün hususiyetlerini üzerinde taşımaktadır. K-I, 21 beyit olup, mısralar yanyana yer almaktadır. Kaside siyah mürekkeple yazılmış, mısraları birbirinden ayırmak için aralarına sadece düz bir çizgi çekilmiŐtir. Belge, müzehhep bir ser-levhaya sahip olup bu levhanın içerisinde "Hüve'l-Feyyāz" baŐlığı mevcuttur. Aynı müzehhep yapı -küçük de olsa- belgenin altında da görölmektedir. Yine belgenin altında yer alan ve arşiv kaydını gösteren numaralar sonradan eklenmiŐtir. K-II, 17 beyitten ibarettir. Siyah mürekkeple yazılan mısralar yan yana ve düz bir çizgi ile birbirinden ayrılmıştır. K-II, K-I'de olduğu gibi süslü bir ser-levhaya sahiptir fakat içerisinde herhangi bir kayıt mevcut değildir. Belgenin altında arşiv kaydı yer almaktadır. K-III, K-I ve K-II'nin bütün fiziki özelliklerini ihtiva etmekte olup, 35 beyitten müteŐekkildir. K-IV'te ise ser-levha görölmemektedir. "Hüve'l-Feyyāz" adlı bir baŐlıktan sonra Şair, kasidesine giriş yapmıştır. 32 beyitlik bu kasidede mısralar yanyana fakat aralarında herhangi bir çizgi görölmemektedir. Yine kasidenin sonuna sonrada belgenin arşiv kaydı eklenmiŐtir. Son kaside ise (K-V), K-IV'ün fiziki özellikleriyle aynı sadece 31 beyit hālinde teşkil edilmiştir. Bütün belgeler fiziksel ve kondisyon ağıdan iyi durumdadır.

Dil ve Üslup

XIX. asır itibariyle yeni Şiir, eski Őiirden tamamiyle kopmuŐ değildi. Muhteva dışında, yeni ile eski Şiir arasında esasen bir fark da yoktu. Dil, vezin, nazım Şekilleri hemen hemen aynı idi. Edebiyat ve özellikle nazım sahasında meydana gelen deđiŐim ve yenilikler diğer alanlarda meydana gelen geliŐmeler kadar hızlı olmamıŐtır. Dolayısıyla bu asırda eski Şiir geleneğini sürdüren Şair sayısı, önceki yüzyılların Şair sayısından hiç de az değildir (Ünver, 1988: 132). Ali Bahar Efendi de üslup itibariyle XIX. yüzyılda kadim Şiirin geleneklerini devam ettiren

⁵ K-IV, 8. beyit.

şairler zümresine dâhil edilebilir. Hatta onun dili, klâsik şiirin en ihtişamlı devirlerini yaşadığı XVI. ve XVII. yüzyıl şiirleriyle boy ölçüşecek durumdadır. Aşağıda da ifade edileceği üzere Ali Bahar Efendi, vezin ve kafiyeyi ustalıkla kullanmış; söz konusu iki unsuru muhteva ile dercetmiştir. K-I ve K-II'nin matla beyitlerini teşkil eden şu beyitler, diğer kasidelerin umumî bir özeti mahiyetindedir:

Gülşen-i feyzden esdi çemen-i 'âleme bād
Oldu münhal girih-i gonce-i nev-ḥîz-i murād

'Arūs-ı fikrim olup ḥāmîle çü şâḥ-ı bahār
Gül-i tabî'atım oldu şüküfte çün ezḥār

Ali Bahar Efendi'nin dili, müzeyyen üslûbun tesirinde olup, kasidelerde yer alan kelimelerin hemen hepsi -fiiller hâriç- Arapça-Farsça kökenlidir. Hemen her mısradaki tamlama görülmekte, bu terkipler yeri geldikçe zincirleme tamlamalara dönüşmektedir. Bu durum manzumelerde anlamın sağlıklı bir şekilde oturtulamamasına neden olmaktadır. Kasidelerden iktibas edilen şu mısra ve beyitlerin tamamı tamlamalardan ibarettir:

Zerre-i ḥāk-i deri reşk-fezā-yı ḥurşid⁶

Muḳarreb-i şeh-i vālā-tebār-ı kişver-gîr
Nikât-senc-i dil-âgâh-ı kâtib-i esrâr⁷

Reşḥa-i dest-i nidā-yı şeh-i devrânı görüp⁸

Dil-i üşküfte-i bî-berg-i münîri zîrâ⁹

Zîb-i evreng-i cihân-ı Ḥazret-i Sulṭân Selîm
Ḥusrev-i rûy-ı zemîn pādşeh-i kûh-ı vaḳâr¹⁰

Ali Bahar Efendi, süslü üslûbunun yanı sıra yer yer halk söyleyişleri, kalıp ifade ve deyimlerden de istifade etmiştir. "Serviler baş çek-,

⁶ K-I, 10. beyit.

⁷ K-II, 8. beyit.

⁸ K-III, 25. beyit.

⁹ K-IV, 18. beyit.

¹⁰ K-V, 14. beyit.

cümle zemînin yaladı yutdu hep, ufacık dallı çiçek işle-, yüz sür-, yakalayıp gel-, ağzın açıp yalvar-, ders-be-ders oku-, ağzının ölçüsünün al-, Allah Allah (diyerek) yürü-, müşkili halletme, gazel söyle diye tırmala-” vs. bunlardan birkaçıdır. Ayrıca Sultan III. Selim ve bahar ayının methedildiği kısımlarda teşbih ögeleri sık sık mübâlağa sanatına kayarak İran mitolojisinden şahsiyetler, tarihî yer ve kuşlar örnek olarak karşımıza çıkmaktadır: Şeddâd, Husrev, Cem, Selmâ, Çin, Tatar, Kaf dağı, Sa’dabad, Göksu, Hümâ kuşu vs. Şair, bahar temalı kasidelerinde mahlasından dolayı tevriye sanatına sıkça başvurmuştur. “Bahâr” mahlasını kullanan Ali Bahar Efendi, uzak manada baharla ilgili kavramlara göndermede bulunurken yakın anlamda mahlasını kastetmiştir.

Vezin ve Kafiye

Ali Bahar Efendi, bahâriyye temalı kasidelerinin dördünü remel, birini müctes bahrinde kaleme almıştır. Remel bahrinden dört kasidenin kalıbı da *fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün*’dür. Divân şiirinde bir hayli rağbet gören bu kalıp hakkında İpekten şu ifadeleri kullanmaktadır: “Bu kalıpta ilk tefilenin “fâ‘ilâtün”, son tefilenin “fa‘lün” şeklinde değiştirilerek kullanılması gibi bir vasfı vardır. Söz konusu değişiklikler vezne canlılık ve kolaylık getirmiş, dört ayrı şekilde yararlanılmasını sağlamıştır. Âhenkli ve kıvrak olmasının yanında Türkçe’nin kısa hece özelliğini de karşılamasıyla bu kalıp edebiyatımızda her tür nazım şeklinde, bilhassa kaside ve gazelerde çok kullanılmıştır” (İpekten, 2010: 229). Şairin K-I, K-III, K-IV ve K-V numaralı kasideleri bu vezinle yazılmıştır. K-II ise müctes bahrinden *mefâ‘ilün fe‘ilâtün mefâ‘ilün fe‘ilün* vezniyle kaleme alınmıştır.

Bazı kasideler, kafiye (revî) harfine göre de adlandırılır. Eğer kasidenin revî harfi “r” (ra) ise kaside-i râiyye, revî harfi “n” (nun) ile bitiyorsa kaside-i nûniyye şeklinde isimlendirilir (Saraç, 2011: 25). Bu bağlamda Bahar Ali Efendi’nin bahâriyye kasidelerinden dördünün (K-I, K-III, K-IV, K-V) revî harfi “r” olduğu için râiyye; birinin (K-II) revî harfi “dal” olduğu için dâiyye kasidesi şeklinde de adlandırılabilir.

Şairin kasidelerinde vezin kusuru yok denecek kadar azdır. Bu manzumelerde dikkat çeken tek husus imâlelerin varlığıdır. “Atıf vavlarının, tamlama kesrelerinin, imlâ harfî olan ye’lerin imâlesi kusur

olarak görülmemektedir. Fakat imâle yapılacak hecelerin, sözcük sonlarında bulunması gerekir. Buna mukabil Türkçe kelimelerde yapılan imâleler çirkin karşılanır, özellikle kelime ortasında ve “i” ünlüsünün dışındaki ünlülerde” (Saraç, 2011: 211). İmâlenin bu hâline “imâle-i maksûre” adı verilir. Bahar Ali Efendi’nin imaleleri de bahsedildiği üzeretamlamalarda ve Türkçe “i” sesinde meydana gelmektedir:

Gülşen-i feyzden esdi çemen-i ‘âleme bād
Oldu münhal girih-i gönce-i nev-ḥîz-i murād¹¹

Merkez-i ḥâki kılp dâ’ire-i ‘adli muḥîṭ
Kıomadı gül çemen-i dehrde ḥâr-ı âzâr¹²

Manzumelerde bu ve buna benzer imâle-i maksûreler mevcuttur. Bunun yanı sıra şair, hecelerin kendi değerinden fazla yani bir uzun bir kısa okunması manasına gelen imâle-i memdûdelere de sıkça başvurmuştur. Feyz, müşk, âstân, kâm, berf, reşk, dehr vs. bunlardan birkaçıdır.

Divân şiirinde en fazla mürdef kafiye kullanılmıştır. Bu oran Divân şiirinde genel toplamın %60’ını aşar. Daha sonra ise mücerred kafiye gelir (Saraç, 2011: 275). Ali Bahar Efendi’nin bahâriyye kasidelerinin tamamı mürdef kafiye esasına bağlı kalınarak yazılmıştır. Bir kasidede (K-I) “-âd” sesleri uyak olarak tercih edilmiştir. Kasidelerin dördünde ise kafiyeyi meydana getiren sesler “-âr”dır. Bu ses aynı zamanda Bâkî’nin (ö. 1600) sadrazam Ali Paşa’ya sunduğu meşhur:

Rûh-bahş oldı Mesîhâ-sıfat enfâs-ı bahâr
Açdılar didelerin hâb-ı ‘ademden ezhâr¹³

matlalı bahâriyye kasidesinin de kafiyesini meydana getirmektedir. Şair, manzumelerinin vezni hususunda olduğu gibi kafiye konusunda da başarılı bir tutum sergilemektedir. Ancak K-IV’ün tegazzül bölümünde şair, gazel nazım şeklinin kurallarına riayet etmemiş iki

¹¹ K-I, 1. beyit.

¹² K-III, 22. beyit.

¹³ Kaside için bk. (Küçük, 1994: 39)

beytin kafiye örgüsünü mesnevî nazım şeklinin kafiye esasına göre uyarlamıştır. Bu durum ilm-i kavâfide kusur addedilen itâ-yı hafîye (gizli kafiye tekrarı) düşmek kabul edilmiştir. Söz konusu iki beyit şu şekildedir:

Giydi cennet yaşılı câmeyi tûbâ kadler
Görünür hûr-ı cinân gözlere dildâr-ı bahâr

Gülmesi güldür onuñ gelmemesi gonce-i ter
Ağzınıñ ölçüsün aldım budur ikrâr-ı bahâr¹⁴

Kasidelerin Kompozisyonu

Kaside nazım şeklinin kendine ait bir kompozisyonu vardır. Bunlardan giriş bölümüne *nesib* veya *teşbîb* denir. Kaside âşıkane konulu ise bu bölüm nesib, aşk dışında bir tema söz konusu ise teşbîb adını alır. Bu kısım umumiyetle 15-20 beyitten meydana gelir. Bu bölümü müteakip *girizgâh* gelir. Girizgâh, genellikle şairin medhiyye kısmına geçeceğini haber veren 2-3 beyitlik bölümdür. *Medhiyye* bölümünde ise kasidenin takdim edildiği kişi övülür. *Tegazzül* faslında şair bir gazel kaleme almakla birlikte söz konusu fasıl her kasidede olmayabilir. Bu kısmın ardından *fahriyye* gelir. Şair, bu bölümde kendi sanatkârlık yönünü metheder. Kasidenin son bölümü ise *dua* kısmıdır. Şair, burada memdûhunun içinde bulunduğu iyi durumun devamı için Allah'a dua ve niyazlarda bulunur (Saraç, 2011: 22-23; İpekten, 2010: 38-39). Ali Bahar Efendi'nin bir kasidesi tegazzül bölümünü ihtiva eder. Diğer kasideler tegazzül kısmı hâriç yukarıda mevzubahis edildiği gibidir. Şair bu kasidesinin teşbîb bölümünde (1-7) canlı bir şekilde bahar tasvirine yer verir. Devamında gelen girizgâh beytiyle (8) memdûhu Sultan III. Selim'i haber vermektedir. Girizgâh bölümünü müteakip medhiyye kısmında (9-18) devrin hükümdarı ve hâmîsi III. Selim methedilir. Ali Bahar Efendi, tegazzül faslında (19-25) monotonluğu kırmak ve okuyucuya yeni bir pencere açmak düşüncesiyle kasidesinin içinde bir gazele yer verir. Devamında gelen fahriyye bölümünde (26-30) ise şair kendi sanatkârlık yanını över. Tâc beyitte (31) mahlasını ifade eden Ali Bahar Efendi, son bölümü ihtiva eden duâ kısmında (32) Sultan III. Selim'in tâlihinin açık olması

¹⁴ K-IV, 21 ve 24. beyitler.

yönünde niyazda bulunur. Şairin dördüncü kasidesi örnek teşkil etmesi gayesiyle aşağıya iktibas edilmiştir:

Teşbîb

1. Allāh Allāh yürüdü kâfile-sālār-ı bahār
Feth-i iklim-i ğama ‘asker-i cerrār-ı bahār
2. Oldular her birisi hayme-nişin-i şaħra
Dikilip boy begiler gülşene eşcār-ı bahār
3. Serviler baş çekip oldu ‘alemdār-ı çemen
Gösterip hayl ü haşem gülşene serdār-ı bahār
4. Geşt edip cümle zeminiñ yaladı yutdu hep
Berf siminini ğaretger-i Tātār-ı bahār
5. Şecer ü şu vü hevā kevşer-i tûbā-yı nesim
Güyyiā arzı bihişt eyledi aşār-ı bahār
6. Baş edip rûy-ı zemîn üzere yaşıl kalıcağ
Arza tā ferş-i ser-ā-ser yaza zergār-ı bahār
7. Donadıp şekl-i zümürüd bu kumāş-ı arza
Ufacığ dallı çiçek işledi ezhār-ı bahār

Girizgâh

8. Ğarażı şāh-ı Selim Hān-ı cihān bezmine
İntisāb etmeyedir varını işār-ı bahar

Medhiyye

9. Gül-i şad-bergle yüz da‘vet edip hāk-i rehe
Sürecek yüz çemen-i reh gibi ebşār-ı bahār
10. Şubħ-dem yā ğarażı bezm-i şehensāha hemān
Gele zerrin tabağ-ı mihr ile züvvār-ı bahār

11. Tâ oña bende olup emrine râm olmak için
Tağdı mengüş-ı gülün güşuna emtâr-ı bahâr
12. Cebel-i Kâf daği emrine râm olsa sezâ
Her şadâsına cevâb vermede kuhsâr-ı bahâr
13. Ğonceveş yaqası açılan oña her bâr
Yaqalayıp gele gül pîreheñ ebkâr-ı bahâr
14. Gül-'izâr üzre yetişmiş oña top top sünbül
Demeyip şayf u şitâ cem' ede aqtâr-ı bahâr
15. Vaşfa âğâz edicek verdi peyâm o çemen
Feyz-i ilhâmı murğ-ı dil-i tayyâr-ı bahâr
16. Yalvara ağızın açar yemde balıklar ammâ
Deheni bād-ı hevâ yer dūr-i şehvâr-ı bahâr
17. Ne kadar tağ u bayırdan suhanım derme ise
Tab'a elbette güşâyış vere eş'âr-ı bahâr
18. Dil-i üşkäfte-i bî-berg-i münîri zirâ
Bir ğazel söyle diye tırmaladı hâr-ı bahâr

Tegazzül

19. Açıl ey gül-varağ-ı ğonce-i gülzâr-ı bahâr
Kızâr ey verd-i ter-i aħmer-i ruhsâr-ı bahâr
20. Zülf-i şeb-büy-ıham-ender-hamıla çıkdı yüze
Top benefşe taqınıp rüyuna tarrâr-ı bahâr
21. Giydi cennet yaşılı câmeyi tûbâ kadler
Görünür hūr-ı cinân gözlere dildâr-ı bahâr
22. Seyr-i gülzâre edip serv-i hırâmım da'vet
Serpilip pâyine yüz sürmedir efgâr-ı bahâr
23. Oqudu ders-be-ders kışsa-i 'aşkı bülbül
Girmedi ğonce-fem-i güşuna güftâr-ı bahâr

24. Gülmesi güldür onuñ gelmemesi gonce-i ter
Ağzınıñ ölçüsün aldım budur ikrâr-ı bahâr
25. Edelim gece şafâ bedr-i müniri seyr et
Bir gümüş serv bitirmiş yem-i seyyâr-ı bahâr

Fahriyye

26. Berg-i gülveş ne kadar terde olursa döşesin
Hâk-bûsa varağ-ı nazmımı 'ağtar-ı bahâr
27. Olmasa gülşen-i ihsânına nâlîde eger
Şad-hezârân hezâr ede mi tezkâr-ı bahâr
28. Ebr-i cüdundan eger ermese in'âm-ı semen
Bulamaz neşv ü nemâ perveriş eşmâr-ı bahâr
29. Cü-yı ihsânı eder 'âlemi müstağrak-ı feyz
Cüst ü cüya dolanıp gezmede enhâr-ı bahâr
30. Baħr u ber reşha-i ihsânına nisbet-i yeksân
Ebr-i nîsân gibi her bâr ola der-yâr-ı bahâr

Tâc Beyit

31. Yeter itnâb-ı suħan geldi du'â hengâmı
Ola elâf-ı Hudâ bâver ü kâmkâr-ı Bahâr

Duâ

32. Kevkeb-i baħtı hemân gün gibi her gün doğsun
Tâ ki a'dâd-ı varağ eyleye tekrâr-ı bahâr

Kasidelerin Muhtevalarına Dair Bilgiler

Ali Bahar Efendi'nin kasidelerinin tamamı bahar tasvirleri ile başlar. Bu tasvirler kasidelerin teşbib bölümünü oluşturur. Birinci kasidede şair, rüzgârın feyiz bahçesinden eserek dünyayı canlandırması akabinde tomurcuk şeklinde bulunan goncaların düğümünün çözülmesi yani hayata gözlerini açmasını konu edinir. Gül ve şimşek

parıltıları ise sürekli devrederek keder harmanında yer alan dikenleri silip süpürmektedir. Baharın gelmesiyle birlikte dünyanın tozu, toprağı hayat bulmuş yerini kalplerin temennilerini gerçekleştirmesine ve doğadaki varlıkların süslenmesine bırakmıştır. Baharın gelişi, uğursuzluk yıldızının yani kötü giden tâlihin ortadan kaybolmasına vesile olmuştur. Sa'dabad ise sanki dünyanın bir bahçesi hâline gelmiştir. Şimdi bahar alâmetlerinin belirme zamanı olup, dünya feyiz ve bereket bulmaktadır. Şair, bu durumu sabah vakti dua eden, yardım isteyen kişinin arzusuna teşbih eder. Kısa bir bahar tasvirinden sonra şair, devrin hükümdarı Sultan III. Selim'in methine geçer. Sultan Selim adalet gölgesiyle halkı koruyan devrin güçlü padişahlarından. Onun ayağının tozunda bulunan zerre parçacıkları güneşi bile kıskandırmaktadır. Hatta İran şahları Feridun ve Kubad onun dergâhının kulları konumundadır. Bütün melik ve sultanlar ona muhtaç, lütuf güneşinden sultan ve dilenciler medet beklemektedir. Ali Bahar Efendi'nin III. Selim'e övgüleri tâc beytine kadar devam etmektedir. Bu kısımda kendisine seslenen şair, sözü uzatmanın yersiz olduğunu artık dua etme zamanının geldiğini ifade eder. Şair, sultanın tahtını gökyüzüne teşbih ederek güneşinin eksik olmasını dile getirir. Ayrıca taht ve saltanatın yükselerek şan ve şeref bulmasını, düşmanlarının ise hor ve zelil olmasını Allah'tan niyaz ederek kasidesine son verir.

İkinci kasidede Ali Bahar Efendi baharın, olgunlaşmamış dal, yaprak ve çiçekleri canlandırdığını ifade ederek zihninde orijinal fikirlerin meydana geldiğini gelin benzetmesiyle yapmıştır. Bu durum aynı zamanda şairde yorgunluk perdelerini kaldırmış, cevher yüklü tabiatını denizler gibi coşturmuştur. Hayal aynasında bu saflığı gören şairin dili de papağan gibi açılmıştır. Bunun üzerine yazar, velinimetini Sultan III. Selim'in meddahı olmuş, sürekli memdühuna şiir söyler hâle gelmiştir. Sultan Selim'e yapılan övgüler sadece şairle sınırlı kalmamış, hikmet hazinelerine sahip nice melek, halk ve büyük-küçük onun kapısına sığınan herkes Sultan Selim'e övgüler düzmektedir. Onun ayağının tozu gönüllerdeki pası silmekte ve keder karanlıklarını ortadan kaldırmaktadır. Padişahın güzel kokusunu alan sabâ rüzgârı, havayı Tatar miskiyle doldurmuştur. Şair, eğer sultanın lütuf dolu bakışları yeryüzündeki kargaşaya isabet ederse, yeryüzünde dikensiz gül kalmayacağını iddia etmektedir. Sultanın methine lâyık olan kalem, mücevherle yüklü ve süslü bir hâl almaktadır. Övgü tâc beytine kadar

devam etmektedir. Bu beyitte kendisine seslenen şair, sözlerinin padişahın kâmil sıfatlarına erişemeyeceğini ifade eder. Dolayısıyla şair, maksadına son vererek duaya başlamak düşüncesindedir. Kasidenin son iki beyti duaya ayrılmıştır. Bu kısımda padişahın yolunun tozu, gözlere sürme; onu kıskananların ise ecel kılıcıyla yok olmasını Allah'tan niyaz etmektedir. Bu vesileyle gündüzün beyazlığı, gecenin karanlığına gâlip gelecektir.

Ali Bahar Efendi üçüncü kasidesinde panoramik bir tablo çizer. Bu tablo İstanbul'un Göksu semtiyle ilgilidir. Gül bahçesinin verdiği keyif şairin gönlünü gül kokusuyla doldurmuş, bahar bulutlarının eşliğinde Göksu'ya gitmiştir. O cennet gibi gül bahçesine giden şairin kederli gönlü aynı zamanda latif bir şekilde esen rüzgârın etkisiyle yeni açılmış güllere teşbih edilmiştir. Mesire yerine ulaşan şairi sürpriz beklemektedir. Zira baharın gelişi şairin âşıklık duygularını da şevke getirmiştir. Göksu gibi insana safa ve zevk veren bir yerde güzelin biri şaire yüzünü göstermiştir. Şair, o güzelin gönülleri yakan gül gibi yanaklarına meftûn olmuş, saçının her teline binlerce gönül bağı yanık kalmıştır. Güzele seslenen Ali Bahar Efendi, sevgilinin yoluna binlerce âşığın gönlünün feda olacağını dile getirmiştir. Çünkü o güzelin öpücüğündeki bereket, yorgun düşmüş bedenlere can verecektir. Güzelin lütuf dolu neşesi aynı zamanda başlardaki sarhoşluk hissini de ortadan kaldıracaktır. Ali Bahar Efendi'nin güzel ile söyleşmesi "dedim-dedi" şeklinde 20. beyte devam etmektedir. Daha sonra medhiye kısmına geçen şair burada mutad olduğu üzere Sultan Selim'e övgüde bulunmaktadır. Padişahın lütuf ve ihsanına bütün meliklerin ihtiyacı vardır. Gökyüzü ise sultanın taht ve saltanatına hayran durumdadır. Çünkü padişahın adaleti yeryüzü ve içindekilerini kapsayıcı nitelikte olup dikensiz güle benzetilmiştir. Zira o, kendisine tâbi olanlara iyilikte bulunmuş, halkını üzüntü ve kedere sevketmemiştir. Şairin bu kısımlardaki övgüsü mübâlağa sanatıyla birlikte doruk noktasına ulaşmaktadır. Çünkü sultanın makamı, kıble kadar kıymetli, kendisi ise yüce ve yüksek mertebelere lâyık birisidir. Padişah, ölü gönülleri ihyâ ederek gönüllerdeki gam ve kederi silip süpürmüştür. Bu kısımda Ali Bahar Efendi'nin, devrin padişahını, Hz. İsa'ya teşbih etmesi ilgi çekicidir. Sultana minnet duyguları besleyen şair, bu duruma ne kadar şükretse de verdiği nimetlerin haddi hesabı olamayacağını ifade etmektedir. Sözlerini uzatmak istemeyen şair yine Sultan III. Selim'in baht ve tâlihinin açık olması yönünde duada

bulunmaktadır. Padişahın ihsan ve bereketinin halkının üzerinden eksik olmamasını temennî eden şair, bu hususu güneşin kendi ışığını bütün dünyaya yansıtmasına benzetmektedir.

Son kasidesinde şair diğer kasidelerde olduğu gibi baharın gelişyle birlikte tabiatın canlanmasını ve gönlün huzur bulmasını konu edinir. Bahar rüzgârının esmesiyle birlikte yeryüzü misk kokusuyla dolmuştur. Buna bağlı olarak açan çiçeklerin kokusu da gönlü güzel kokulara bürümüştür. Baharın getirmiş olduğu maddî ve manevî rahatlık yeryüzünü etkisi altına almıştır. Dünya, baharın teşrif etmesiyle yeniden canlanmış, çınar ağacının eli bütün müşkilleri halletmiştir. Şebnem taneleri gül üzerinde inci tanesi gibi dizilmiş, ağaçların yaprakları ise kıymetli taşlarla süslenmiş kılıcı andırmaktadır. Baharın lütuf ve ihsanı, Ali Bahar Efendi'nin gönlünü de mutlu etmiştir. Bu vesileyle padişahın eteğine yüzünü sürmek istemektedir. Çünkü Sultan III. Selim dünyanın süsü, vakar dağının padişahıdır. Hümâ kuşunun kanadı, onun saltanatının süpürgesi vaziyetindedir. Ayağının bastığı toprak ise dünyanın süsü konumundadır. Şair bu kısımda padişahın cesur ve yiğit taraflarına telmihte bulunmak maksadıyla: “Savaşçı kimliğiyle meşhur Rüstem, Sultan III. Selim'in devrine yetişseydi Cem'in maiyetindeki halk gibi olurdu” ifadelerini kullanmaktadır. Ali Bahar Efendi'nin sultana olan övgüleri bu şekilde devam etmektedir. Son beyitte şair, padişahın kerem ve ihsanının halkın üzerinden eksik olmamasını, yine padişahın kılıcının ise düşmanlarının başına ateş yağdırması dileklerinde bulunarak kasidesine son vermektedir.

SONUÇ

Divân şiirinde kaside nazım şekli rağbet gören türlerin başında gelmiştir. Şairler övgü dolu sözlerini bu nazım şekli ile dile getirmişler, Türk edebiyatında birbirinden değerli kasideler telif etmişlerdir. Kaside vadisinde söz sahibi olmuş şairlerden birisi de Ali Bahar Efendi'dir. Bilindiği üzere Osmanlı toplumunda padişahın tahta çıkması, akabinde devrin şairlerinin ona cülûsiyye, bahâriyye türünden kasideler sunması gelenek hâlini almıştı. Sultan III. Selim'in tahta çıkışı Ali Bahar Efendi'yi kaside yazmaya teşvik etmiş, şair bu heyecanını bahâriyye nazım türü ile kaleme aldığı kasidelerinde dile getirmiştir. Şair, bu kasidelerinde baharı canlı ve estetik bir şekilde ifade etmiştir. Şairin tasvirleri en az Nefî ve Bakî'nin bahâriyyeleri

kadar sağlam, dili ve üslûbu onlarınki kadar akıcıdır. Yazıldığı dönem itibariyle her ne kadar ağır ve müzeyyen bir üslûp müşahede edilse de Ali Bahar Efendi'nin şairliği kayda değer bir nitelik taşımaktadır. Nitekim şairin vezin konusundaki mahareti, konuyu kasidelerin bölümleri arasına ustalıkla serpiştirmesi, söz konusu bu bölümler arasındaki uyum şairin niteliğine katkı sağlayan nedenlerin başında gelmektedir.

Ali Bahar Efendi'nin telif ettiği beş kaside de bahâriyye türünde olup, devrin sultanına sunulmuştur. Şair, kasidenin kendine özgü kompozisyonunu başarıyla tatbik etmiştir. Bahar tasvirlerinin hemen ardından devrin padişahını metheden şair, Sultan III. Selim'i İran şahları ile bir tutmuştur. Onun adaleti kendisine tâbi olan herkese eşit mesafede olup, düşmanlarına karşı ise oldukça şiddetlidir. Şairin bütün kasideleri bu minval üzere tertip edilmiştir. Ali Bahar Efendi'nin biyografik bilgileri ve eserleri için bilgilerine başvurduğumuz kaynaklarda onun manzumelerine dair kayda değer bir bilgiye ulaşamamıştık. Arşiv kayıtlarından elde ettiğimiz bilgiler ışığında şairin manzumeleri olduğu kanaatine vardık. Müstakil belgelere yazılan bu manzumeler tarafımızca tespit edilip yayımlanmaktadır. Yayımlanan söz konusu beş kasidesinin yanı sıra şairin dört kasidesi daha mevcuttur. İlerleyen sayılarda şairin diğer kasidelerini tanıtacağımızı da yine buradan ifade etmek isteriz.

[METİNLER]

Kaside - I

Remel: Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

1 Gülşen-i feyzden esdi çemen-i 'âleme bād
Oldu münhal girih-i gonce-i nev-ḥîz-i murād

Buldu kâlâ-yı kirâ nesc-i hüner sevḳ-ı revâc
Rüft ü rûb oldu ma'ârifde olan gerd-i kesâd

Şu'le-i berḳ u gül zâhir olan çarḥ eyler
Hırmen-i ḥâr-ı ğamı yakmak için kadḥ-ı zenād

Buldu mir'ât-ı derûn jeng-i gerdûn şayḳal
Şüret-ârâ-yı huşûl oldu temennâ-yı fu'âd

- 5 Eşer-i naḥs-i nücüm oldu cihāndan ma'düm
Güyyiā ne çemen-i çarḥ olup Sa'd-ābād
- Oldu bünyād-ı keder pā-zede-i seyl-gerān
Ḥāṭır-ı pür-gām olup ḳayd-ı emelden āzād
- Eser-i feyzi bulup şimdi tecellī-i zuhūr
Dem-i eṣḫārda kim eyler idim istimdād
- Pertev-i mihr-i cihān-tāb şeh-i 'ālem-gīr
Şem'-i pejmürde-i maḳşūdumu ḳıldı iḳād
- Āb-reng-i 'azamet Ḥāzret-i **Sultān Selīm**
Kim olur sāye-i 'adlinde maşūn cümle 'ibād
- 10 Zerre-i ḥāk-i deri reşk-fezā-yı ḥurşīd
Kemterīn bende-i dergāhı Ferīdūn ü Ḳubād
- Āstān-ı felekāsāsına muḫtāc mülūk
Mihr-i luṭfundan eder şāh ü gedā istimdād
- Şebnem-i feyzi 'amīminden olur her demde
Gülsitān-ı emeliñ ḡonce-i nev-ḫīzi ḡuşād
- Cümle āfāḳı ḳılıp devr küreniñ ḥurşīd
Bulmadı saḫ-ı zemīnde oña hergiz imdād
- Ḥāk-i ḥaşmından olur ser-zede süsen zīrā
Şeklini deşne-i berendesiniñ eyler yād
- 15 Alınır lücce-i emvāc-ı hevādan 'anber
'İtr-ı ḥulḳunu eger neşr ede 'ālemlere bād
- Dāverā nīm-nigāh-ı kerem ü luṭfuñdan
Pāye-i ḳadrim olup reşk-dih-i seb'-i Şeddād
- Ḳıldı pür-dem 'alem-i kil kimi endişe nigūn
Çün teşekkürde edip 'acz ü ḳuşūrun īrād
- Silk-i taḫrīre ne mümkin ola güncīde bu luṭf
Olsa da cümle neyistān ḳalem ü baḫr midād

ılma ıtınāb-ı **Bahār** ile ser-āġāz-ı du‘ā
udsiyān arda te‘mīne ılıp dest-i ġuād

- 20 Tā ki hūrıd ola ārāyi-i evreng-i sipihr
Ola yā ‘avn-i Hūdā hamet ü cāhı müzdād
- 21 Düşmen-i dergeh-i vālāsı olup hār u zelil
Feyz-i cūdundan ola bendeleri hurrem ü ād

Kaside - II

Müctes: Mefā‘ilün Fe‘ilātün Mefā‘ilün Fe‘ilün

- 1 ‘Arūs-ı fikrim olup hāmile çü āh-ı bahār
Gül-i tabi‘atım oldu üküfte çün ezhar
- Fürüg-ı afvet olup merkez-i zamīre muıt
Derün-ı pür-ġüherimden zidüde oldu ġubār
- uvā-yı müdrikeden ref‘ olup hicāb-ı kelāl
Gelir biār gibi cūa ab‘-ı gevher-bār
- Görüp bu afveti āyīne-i hayālimde
ġuāde oldu zebān-ı yerā‘a tūivār
- 5 ılıp media-serāyı veli-ni‘metime
ariri oldu nevā-sāz-ı naġme-i e‘ār
- Nice veli-ni‘am-ı rāvān-ı genc-i hikem
Benān-ı ‘ālemiyān melce’-i ıġār u kibār
- Semiyy-i Amed-i Mutār ebrū-yı hüner
Ki nad-i nazm olur midatiyle nām-ı ‘iyār
- Muarreb-i eh-i vālā-tebār-ı kiver-ġir
Nikāt-senc-i dil-āġāh-ı kātib-i esrār
- Nuāt-ı hāmesi hussāda dāġ-ı rek-i derün
Midād-ı maberesi sürme-i ulü‘l-ebār

- 10 Ğubâr-ı pâyi kılıp dîde-i dili rüşen
Fürûğ-ı luţfu eder def'-i zulmet-i ekdâr
- Şemîm-i hulkun edip neşr-i peyk-i bād-ı sabā
Hevâyı eyledi hem-reng-i müşk-çîn-i Tātār
- Ederse şūra zemîne nigāh-ı luţf-ı emîn
Fezâ-yı şūra kühende biter gül-i bî-hār
- Gül-i medîhini o şāh-ı ğonce-i hüneriñ
Edince kilik-i güherbār-ı zîver-i destār
- Çü devâtım olur reşk-i çeşme-i hayvân
Şarîr-i hâme verir gūşa zevk-ı nağme-i tār

- 15 Şifât-ı kâmile sin eylemez ihâta suhan
Hulûş-ı bâlle āğâz kıl du'âya **Bahâr**
- Ğubâr-ı hâk-i rehi kuhl-i çeşm-i rif'at olup
Ola himâye-i şâhîde tâ-be-rûz-ı qarâr

- 17 Hâsûdun eyleye tedmîr-i tîğ-ı tîz-i ecel
Zalâm-ı leyli ede def' tâ sefid-i nehâr

Kaside – III

Remel: Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilâtün Fe'ilün

- 1 Kıldı ta'tîr meşâmm-ı dili şevk-ı gülzâr
'Âzim oldum çemen-i Gökşu'ya çün ebr-i bahâr
- Vardım ol gülşen-i minûveşe çün peyk-i nesîm
Oldu üşkûfte-dil-i gamzede hemçün ezhâr
- Bād-ı müşgîni verir şûret-i dîvâra hayât
Nefes-i şubhu eder dîde-i şevkı bîdâr
- Nev-hiţân-ı çemene nergis eder 'arz-ı ayağ
Lâle destinde tutar kâse-i sürh-i zerkâr

- 5 Şāh-ı gül üzre kılıp bülbül-i şūrīde-maḳām
Etdi āheng-i nevāmı naḡam-ı mūsīḳār
- Böyle bir gülşen-i pür-zevḳ-ı şafā-güsterde
Etdi bir dil-ber-i ra'nā daḡı 'arz-ı didār
- Gül-i ruḡsār-ı dil-efrūzuna 'ālem meftūn
Her ser-i mūyuna āvīḡte yüz biñ dil-i zār
- Ḥam-ı ebrūsu kılıp ḳaddimi mānend-i kemān
Eyledi nāvek-i müjgāmı derūnu efkār
- Dedim ey merdümek-i bāşire-i 'ālemiyān
Rāh-ı 'aşḳında fedā cān ü dil-i 'āşıḳ-ı zār
- 10 Feyz-i būsūñla gelir ḳālīb-ı fersūdeye cān
Neş'e-i luḡfun ile serden olur def'-i ḡumār
- Cilvegerdir ruḡ-ı ḡüsñünde mezāyā-yı nişāb
Edegör naḳd-i zekātın bu faḳīre işār
- Şadef-i la'l-i güherbārı olup dūr-efşān
Dedi ey sīr ü sāmān ü perişān güftār
- Saña bir būse verip gülşen-i ruḡsārımdan
Şāh-ı gül-ḡonce-i āmāliñi ḳılsam pür-bār
- Etmeyip zemzeme-i būsede bir demde maḳām
Ḳorḳaram kim edesin naḡme-i diḡerde ḳarār
- 15 Dedim ey tāze nihāl-i çemen-i ḡüsñ ü bahā
Ḥār tuhmet edemez 'āşıḳa herḡiz āzār
- Ma'raz-ıgerd ḡiyānet olamaz ḡāḡır-ı pāk
Bulunur mu ruḡ-ı mir'āt-ı muşayḳalda ḡubar
- Dedi kevşer-dili tenşit-i ser-āḡāz etseñ
Şadef-i dürc-i dehāñından olup güherbār

- Seni bir büse ile hurrem-i dil-şād kılıp
Ederem gülşen-i maqşūduñu hem-reng-i bahār
- Dedim ey şahid-i ra'nā yeñi tertīb etdim
Bir qaşīde ki verir nağme-i müşk-i Tātār
- 20 Bir bahāne arayıp 'arż-ı metā'-ı suhana
Şeh-i encüm-i sipihr kilkim olur midhatkār
- Ebrū-yı 'azamet-i Hāzret-i **Sultān Selīm**
Husrev-i rüy-ı zemīn pādşeh-i kūh-ı vaqār
- Luţf u ihsānına şahān-ı cihān hācetmend
Qaşr-ı iclāline hayrān sipihr-i devvār
- Pertev-i re'yine vābeste nizām-ı 'ālem
Pīşgāh-ı dil-i pākinde hüveydā esrār
- Merkez-i hāki kılıp dā'ire-i 'adli muhīţ
Qomadı gül çemen-i dehrde hār-ı āzār
- 25 Reşha-i dest-i nidā-yı şeh-i devrānı görüp
Şermden ğarq-ı 'araq oldu şehāb-ı midrār
- Kim sürāġān-ı reh-i vādī-i āmāle müdām
Pertev-i mihri olur şu'le-i şem'-i şeb-tār
- Bād-ı şarşardan olur rişte fetīl-i şem'e
Cem'-i ezdāda eger hükümün ederse ısdār
- Qıblegāhā şeh-i zī-şevket-i 'ālī-şānā
Ey felek-mertebe sultān-ı şehāvet-kirdār
- Dem-i cān-bağışn ile bendeñi ihyā kıldıñ
Qalmadı şafha-i hātırda ġubār-ı ekdār
- 30 Edemem şükrün edā bu ni'am-ı 'uzmānıñ
Eylesem encüm-i eflāki ruqūma aşfār

Ancak endîşe verir fikr-i ‘ıyāl ü etbâ’
Eder irâş-ı keder maşraf-ı yevmiyye-i dâr

Etmeyip hârcâ vefâ nağd-i ma‘îşet bir ân
Kıldı ekdâr-ı zarûret dil-i pür-şevkî figâr

Ser-i zülf-i suhâna verme **Bahâr** itnâb
Nağd-i evkâtını kıl şarf-ı du‘â-yı Hünkâr

Taht-ı iclâli olup reşk-dih-i heft-evreng
Ahter-i şevket ü iqbâle ola kuşb-ı medâr

- 35 Feyz-i luţfuyla kıla bendelerin kâm-revâ
Tâ ki hürşid ede ‘âleme baş-ı envâr

Kaside - IV

Remel: Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilâtün Fe‘ilün

- 1 Allâh Allâh yürüdü kâfile-sâlâr-ı bahâr
Feth-i iklim-i gama ‘asker-i cerrâr-ı bahâr

Oldular her birisi hayme-nişin-i şâhra
Dikilip boy begiler gülşene eşcâr-ı bahâr

Serviler baş çekip oldu ‘alemdâr-ı çemen
Gösterip hayl ü haşem gülşene serdâr-ı bahâr

Geşt edip cümle zemîniñ yaladı yutdu hep
Berf siminini gâretger-i Tâtâr-ı bahâr

- 5 Şecer ü şu vü hevâ kevşer-i tûbâ-yı nesîm
Güyyâ arzı bihişt eyledi âşâr-ı bahâr

Baş edip rüy-ı zemîn üzere yaşıl kalıcağ
Arza tâ ferş-i ser-â-ser yaza zergâr-ı bahâr

Donadıp şekl-i zümürüd bu kumâş-ı arza
Ufacık dallı çiçek işledi ezhâr-ı bahâr

Ġarađı Őāh-ı **Selīm Hān**-ı cihān bezmine
İntisāb etmeyedir varımı iŐār-ı bahār

Gül-i Şad-bergle yüz da'vet edip hāk-i rehe
Sürecek yüz çemen-i reh gibi ebŐār-ı bahār

- 10 Őubh-dem yā ġarađı bezm-i ŐehenŐāha hemān
Gele zerrīn Őabağ-ı mihr ile züvvār-ı bahār

Tā oña bende olup emrine rām olmak için
Őağdı mengüş-ı gülün ġuŐuna emġār-ı bahār

Cebel-i Kāf dağı emrine rām olsa sezā
Her Őadāsına cevāb vermede kuhsār-ı bahār

ĠonceveŐ yağası açılan oña her bār
Yağalayıp gele gül pīrehen ebkār-ı bahār

Gül-'izār üzre yetişmiş oña Őop Őop sünbül
Demeyip Şayf u Őitā cem' ede ağġār-ı bahār

- 15 Vaşfa āġāz edicek verdi peyām o çemen
Feyz-i ilhāmı murġ-ı dil-i Őayyār-ı bahār

Yalvara aġzın açar yemde balığlar ammā
Deheni bād-ı hevā yer dūr-i Őehvār-ı bahār

Ne ġadar Őağ u bayırdan suhanım derme ise
Őab'a elbette ġüŐāyiŐ vere eş'ār-ı **Bahār**

Dil-i üşküfte-i bī-berg-i müniri zirā
Bir ġazel söyle diye tırmaladıhār-ı bahār

Açıl ey gül-varağ-ı ġonce-i ġülzār-ı bahār
Ġızar ey verd-i ter-i aġmer-i ruhsār-ı bahār

- 20 Zülf-i Şeb-büy-ı ġam-ender-ġamıla çığdı yüze
Őop benefşe Őağınıp rüyuna Őarrār-ı bahār

Giydi cennet yaşılı cāmeyi tūbā qadler
Görünür hūr-ı cinān gözlere dildār-ı bahār

Seyr-i gülzāre edip serv-i hırāmım da‘vet
Serpilip pāyine yüz sürmedir efgār-ı bahār

Oğudu ders-be-ders kışşa-i ‘aşkı bülbül
Girmedi ğonce-fem-i gūşuna güftār-ı bahār

Gülmesi güldür onuñ gelmemesi ğonce-i ter
Ağzımıñ ölçüsün aldım budur iqrār-ı bahār

25 Edelim gece şafā bedr-i müniri seyr et
Bir gümüş serv bitirmiş yem-i seyyār-ı bahār

Berg-i gülveş ne qadar terde olursa döşesin
Hāk-būsa varaq-ı nazmımı ‘atqār-ı bahār

Olmasa gülşen-i ihsānına nālīde eger
Şad-hezārān hezār ede mi tezkār-ı bahār

Ebr-i cūdundan eger ermese in‘ām-ı semen
Bulamaz neşv ü nemā perveriş eşmār-ı bahār

Cū-yı ihsānı eder ‘ālemi müstağraq-ı feyż
Cüst ü cūya dolanıp gezmede enhār-ı bahār

30 Baqr u ber reşha-i ihsānına nisbet-i yeksān
Ebr-i nīsān gibi her bār ola der-yār-ı bahār

Yeter ıtñāb-ı suhan geldi du‘ā hengāmı
Ola elqāf-ı Hudā bāver ü kāmkar-ı **Bahār**

32 Kevkeb-i bahtı hemān gün gibi her gün doğsun
Tā ki a‘dād-ı varaq eyleye tekrār-ı bahār

Kaside - V

Remel: Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilātün Fe‘ilün

- 1 Şahñ-ı ğabrāya olup müşk-feşān bād-ı bahār
Kıldı ta'fīr meşāmm-ı dili 'ıtr-ı ezhār

Tüde-i 'anbere reşk-āver olup rüy-ı zemīn
Neş'edār eyledi āfākı seḥāb-ı izār

Kemer-i leyli şeb-i müydan oldu bārīk
Verdi ıtnāb ser-i zülfüne Selmā-yı¹⁵ nehār

Kürre-i ḥāke verip feyz-i hevā tāze ḥayāt
Baṭn-ı 'ālemden olur ser-zede tıfl-ı envār
- 5 Eyledi nerm-i ruṭubet o ḳadar kim çekilir
Ebrīşim giyerek rişte-i ḥārādan tār

Cilve-pīrā olıcaḳ neş'e-i pür-zür-ı hevā
Mey-fürüşāna keder verdi kesād-ı bāzār

Çemen-i 'āleme şafvet o ḳadar sārī kim
Ḥā'il olmaz ruḥ-ı ezhāra niḳāb-ı dīvār

Turre-i şun'a olup dest çemen-i meşşāta
Şāhid-i feyze olur rüy-ı zemīn āynedār

Tīnet-i 'ālem olup nükhet-i gülden teshīr
Neşr eder dehre şabā nefḥa-i müşk-i Tātār
- 10 Oldu feyziyle güşāde çemen-i dehr içre
Girih-i müşkili ḥall etmek için dest-i çenār

'İḳd-i lü'lü' gibi manzūr-ı gül üzre jāle
Deste-i tiğ-i muraşşa' gibi şāḥ-ı eşcār

Dīde-i zāhid ef'ī nigehe 'arz eyler
Cāme-i sebz giyip reng-i zümürüd kuhsār

¹⁵ Selmā, İslāmī asırda Arap şiirinde saray, gezinti yerleri, park, bahçe ve işret meclisi tasvirlerinde Suād, Büseyne gibi kullanılan uydurma isimlerdendir (Durmuş, 2010: 152).

Feyz ü luḡfuyla olup gülşen-i baḡşı şād-āb
Yüz sürer dāmen-i iclāl-i hümāyūna **Bahār**

Zīb-i evreng-i cihān-ı Ḥāzret-i **Sultān Selīm**
Ḥusrev-i rüy-ı zemīn pādşeh-i kūh-ı vaḡār

- 15 Nāḡun-ı feyzi ile ‘uḡde-i ḡāṭır-ı melūl
Reşḡa-i luḡfu ile şāḡ-ı emel pūr-ezhār

Ḳāṭre-i cūdu ile gülşen-i ‘ālem sīr-āb
Gül-i iḡsāmı ile nā’il-i āmāl hezār

Dergeh ü devletiniñ per-i Hümā cārūbu
Ferş-i ḡāk-i ḡademi aṭlas-ı çarḡ-ı devvār

Naḡş-ı gül-būse-i erbāb emānīden olur
Ḥāk-i dergāḡı ḡazer ey derūn-ı gülzār

Nā’il-i ‘aşr-ı hümāyūnu eger olsa idi
Rüstem olurdu şeh-i Cem-ḡaşeme ḡāşiyedār

- 20 Nefḡa-i ‘ıṭr-ı gül-i ḡulḡunu neşr etdi şabā
Eyledi ‘ālemi pūr-fāyiḡa-i müşk-i Tātār

Olsa bir zerreye mihr-i nazarı pertev-zen
Merdüm-i dīde-i ḡurşīdi eder cā-yı ḡarār

Āsmān cāhını ḡaşr eyler eger olsa muḡīṭ
Ḥalḡa-i dā’ireye merkez-i pā-yı pergār

Edemez ‘arzgeh-i ḡahr-ı cihān-süzundan
Rüy-ı ‘ālemde meger çīn-i ḡam-ı ḡīsū-yı yār

Olsa perverde-i feyż-i nazarı şūra zemīn
Saṭḡ-ı ḡākinden olur ser-zede verd-i bī-ḡār

- 25 Şerer-i ḡahrını neşr etse ne dem-i peyk-i şabā
Ḥırmen-i mestī-i a’dāyı eder āteşzār

Şuğka-i rāyetine āye-i nūsret merķūm
Eşheb-i himmetine fetḥ ü zafer ġāşiyedār

Ḳiblegāhā şeh-i Cem-cāh-ı felek-dergāhā
Ey bihīn-mertebe sulṭān-ı melāyik-kirdār

Feyz-i pūr-nūr-ı ḥuzūruñla dil-i tāriki
Eylediñ mihr-i cihān-tāb gibi pūr-envār

Ser-nigūndur ‘alem-i ḥāme bu ḥacletden kim
Edemez bu ni‘amıñ fikrini ta‘dād ü şümār

30 Ḥāk-i dergāhiñ ola sürme-i çeşm-i keyvān
Der-i iclālīñe gül-miḥ-ı nücūm-ı seyyār

31 Feyz ü luṭfuñla olup bendeleriñ ḥurrem ü şād
Farḳ-ı bed-ḥāhiña şemşiriñ ola āteş-bār

KAYNAKÇA

AKKUŞ, Metin (2006). *Klâsik Türk Şiirinin Anlam Dünyası: Edebî Türler ve Tarzlar*, Erzurum: Fenomen Yayınları.

Ali Bahar Efendi. *Tuhfetü'l-Hussâb*, Millet Kütüphanesi, No: 6835.

Ârif Hikmet (2014). *Tezkire-i Şu‘arâ*, (Haz: Sadık Erdem), Ankara: TTK Yayınları.

AYDEMİR, Yaşar (2002). “Türk Edebiyatında Kaside”, *Bilgi*, Sayı: 22, 133-168.

Bâkî (1994). *Bâkî Divanı*, (Haz: Sabahattin Küçük), Ankara: TDK Yayınları.

BATİSLAM, Dilek H. (2003). *Divan Şiirinde Hazan*, Ankara: Bizim Büro Basımevi.

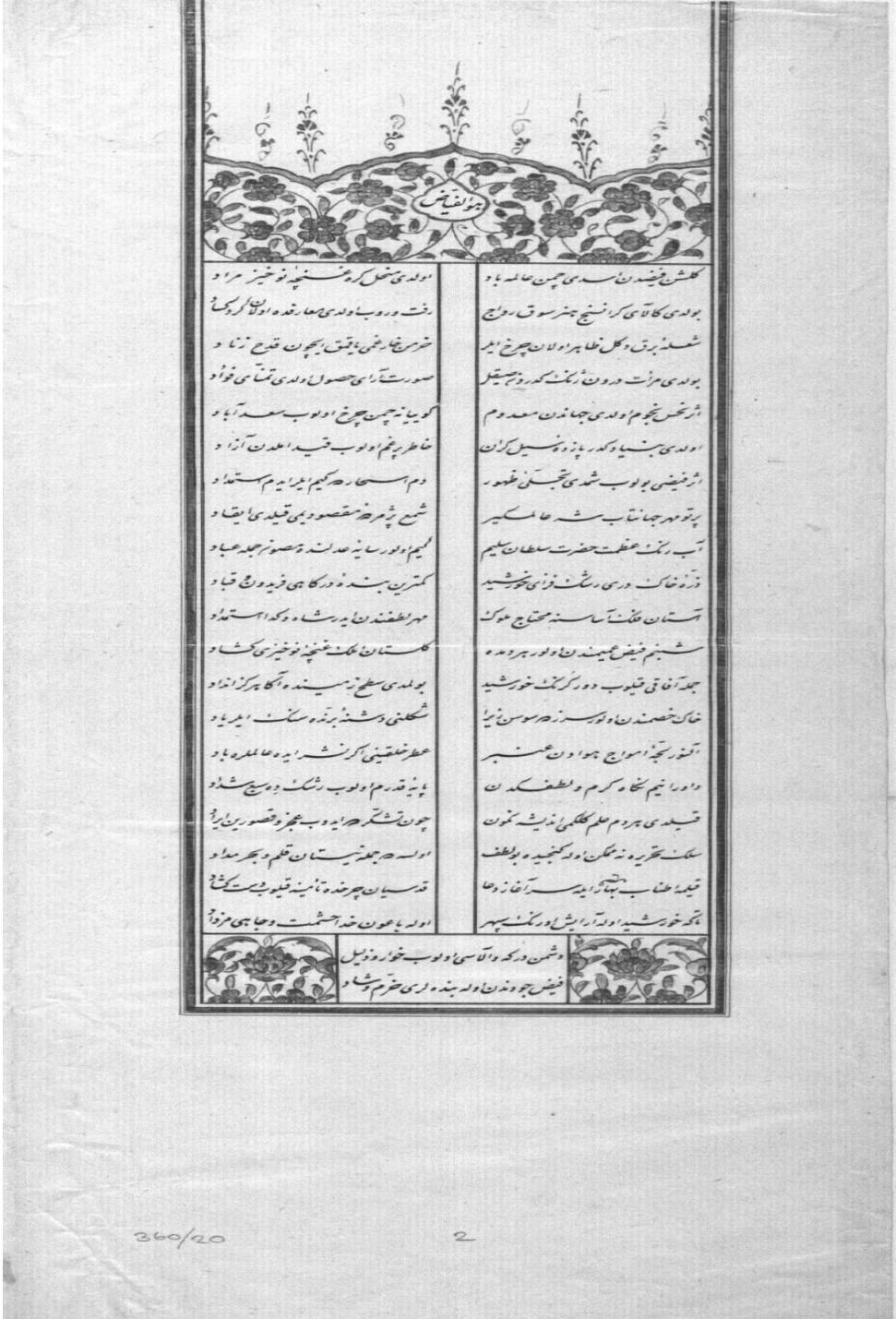
BEYDİLLİ, Kemal (2006). “Mühendishâne-i Bahr-i Hümâyûn”, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 31, s.s. 514-516.

- CANIM, Rıdvan (2012). *Divan Edebiyatında Türler*, Ankara: Grafiker Yayınları.
- DURMUŞ, İsmail (2010). “Şür”, *İslâm Ansiklopedisi*, C. 39, s.s. 144-154.
- İPEKTEN, Haluk (2010). *Eski Türk Edebiyatı, Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergâh Yayınları.
- KAÇAR, Mustafa (2012). “*İstanbul Teknik Üniversitesi ve Mühendislik Tarihimiz*”, (Ed: Mehmet Karaca), İstanbul: Mavi Ofset Basım Yayın, s.s. 67-105.
- KURTOĞLU, Fevzi (1941). *Deniz Mektepleri Tarihçesi*, İstanbul: Genelkurmay Başkanlığı IX. Deniz Şubesi.
- Mehmed Süreyya (1996). *Sicill-i Osmânî C. II*, (Haz: Nuri Akbayar), İstanbul: Tarih Vakfı Yurt Yayınları.
- OĞRAŞ, Rıza (2018). “Bâğçe-i Safâ-endûz”, https://ekitap.ktb.gov.tr/Eklenti/59393_esad-mehmed-efendi-bagce-i-safa-enduzpdf.pdf?0, (E.T.: 16.07.2020).
- ÖZ, Zeynep (2017). “Bâkî Dîvânı’nda Bahâriyye”, *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 19, s.s. 217-254.
- SARAÇ, M. A. Yekta (2011). *Klâsik Edebiyat Bilgisi, Biçim-Ölçü-Kafiye*, İstanbul: Gökkuşbe Yayınları.
- SARINAY, Yusuf vd. (2010). *Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi*, İstanbul: T. C. Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, Osmanlı Arşivi Daire Başkanlığı Yayınları.
- TUMAN, Mehmed Nâil (2001). *Tuhfe-i Nâilî C. II*, (Haz: Mustafa Tatcı-Cemal Kurnaz), Ankara: Bizim Büro Basımevi.
- ÜNVER, İsmail (1988). “XIX. Asır Divan Şiiri”, *Ankara Üniversitesi DTCF Dergisi*, C. 32, s.s. 131-140.

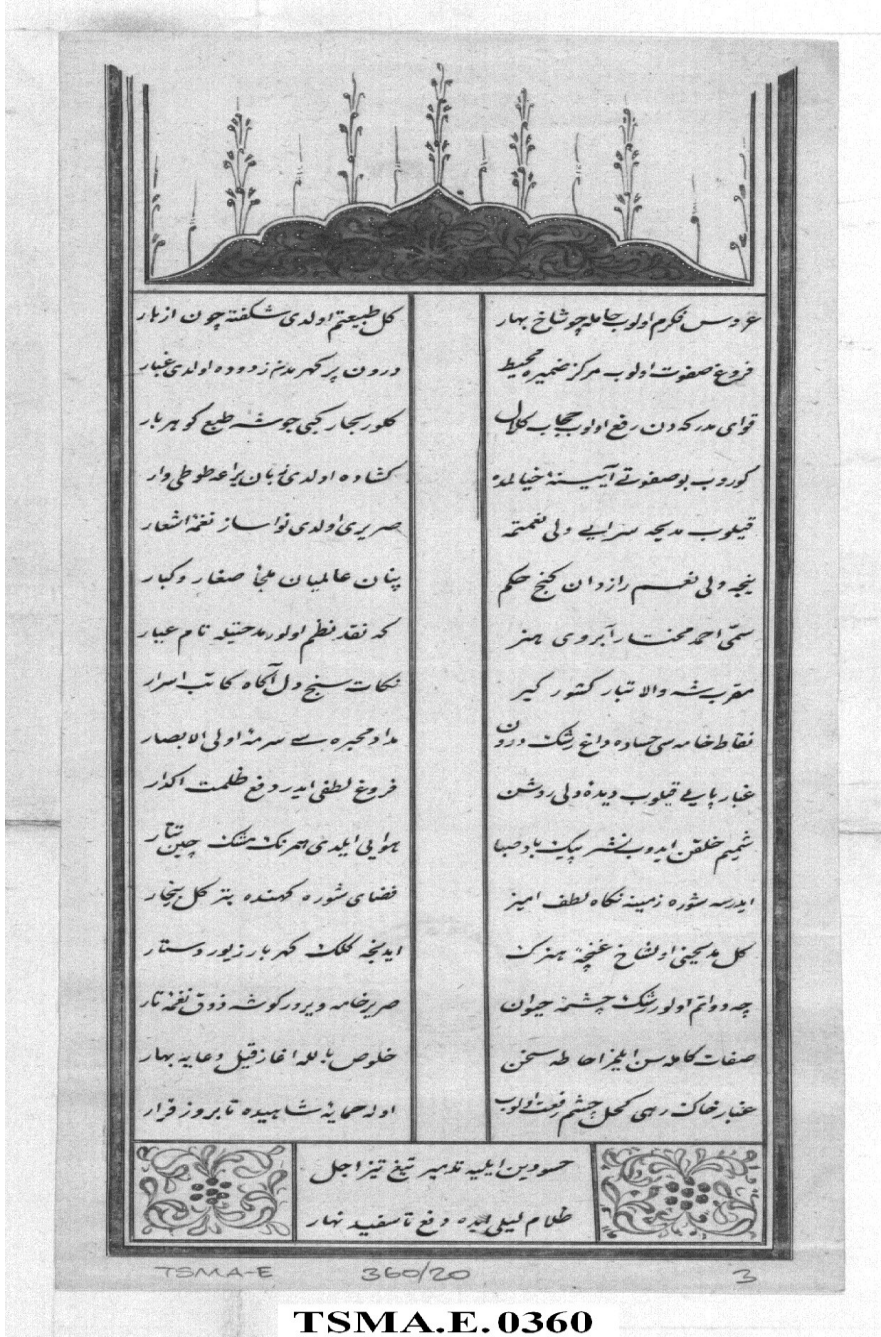
YEKBAŞ, Hakan (2009). "Tırnakçı-zâde Mehmed Saîd Ziver Bey ve Mensur Şitâiyyesi", *Divan Edebiyatı Araştırmaları Dergisi*, Sayı: 3, s.s. 147-184.

YETİŞ, Kazım (1991). "Bahâriyye", *İslâm Ansiklopedisi*, C. 4, s.s. 473-474.

Ekler
Kaside - 1

Kaside - II

Kaside - III

TSMA.E. 0360

Kaside - IV

هالغیغین

صد آمد بوردی قافلہسار بہار
 اولدی بئر بر برسی خیر نیشین صحر
 سرد بولیش خلک اولدی کلدر چین
 گشت ایتمو جلد نیک یادی بولموش
 شجر صودی دیو کونش طوبای نسیم
 بسط ایتمو روی زمین اوزر شکر قانیم
 دونا اولدی شکل نردو بو قاسک ارشد
 غرضی سادیم خان جهان زمیند
 انقاسی بنگور وارینی انکار بہار
 گل صد رکله یوز دعوت ایتمو خان کور
 صبحدم یا غرضی زیم شهنشاه جهان
 تا اکل بندہ اولوب ازمین نام او شجر
 بول قاجدی امرتہ نام اولسه سزا
 غنچه کوش یا غرضی اکلدر کاکار بار
 کلخدر اوزر دوشتمس اکلدر کوشین
 دستقار اکلر ایلرک در روی بیام اوزر
 بلور و آغزین اکلر عیدہ یا غنچه
 نردو طلغ و بارون سقیم و بر بلس
 دن کشفقہ بیبرک بیبری نردو
 بر نخل سوید و یولر لالی غار بہار
 آجیل ای کلورق غنچه کلدر بہار
 زلف سینه می تم نردو جقدی یوزہ
 غنچه کوش یا غرضی طوبای قدر
 سیر کلدر اہ ایوب سرد خرام دعوت
 اولدی درس بولرس غنچه حقیقی بیل
 لوشی کلدر اکل کل گرسی غنچه
 بولہ دم کچہ صفادر بیبری کسیرت
 بکل کل بولش نردو زود اوکلر دوشون
 اولسه کلشک احسانہ نالیدہ اکر
 ایلر دوشون ایلر ایلرہ انعام علی
 جوی اصافی ایلر علی سرفق فیض
 بکر و بر شکر احسانہ کسیرت کسان
 یز اظہاب سنی کلدی و عا ہستغالی
 کوکب بختی جان کون ایی بکلر کلوشون
 ناکر اکلدر ورق اییہ نکلر بہار

نیش غنیم غنچه کور بہار
 دیکلوب بوی بکلر کلشک انکار بہار
 کور شکر چیل دوشتم کلشک سردار بہار
 بول سیرینی غار نکر انکار بہار
 لوبیا ارضی ایلرست ایلی انکار بہار
 ارضی ناکوش ایلر یازہ زکار بہار
 اوزاقین دالو کلجک ایلشدی ازلر بہار
 سوز کلشک بولر چین وہ کبی ایضا ربیہ
 کلدر ازلین طوبای ایلر ایلر زکار بہار
 طاقدی کلکوش کلک کوشنہ اکلر بہار
 برصد سینه جواب و برصد کلسا ربیہ
 بقدر لایوب کل کلیم طین اکلر بہار
 دوشوب صیف کوش کلجم ایوہ اکلر بہار
 فیض انعامی صبح اول قطار بہار
 دیکلی یاد بولر و ز شہوار بہار
 طیبہ ایلر کسیرت و بر شکار بہار
 قراری وردن انکار بہار
 طوبای غنچه کلکوش ایلر بہار
 کور نردو کوش کلکوش و اولر بہار
 سربوب بائند بولر سورہ و اکلر بہار
 کوردی غنچه کوش کلکوش بہار
 آغز نکل اوکلر کلکوش ایلر بہار
 خاکبوسہ ورق نظمی عطار بہار
 حمد بزاران بزار ایوہ علی تنکار بہار
 بولر نیش و غار و کوش انکار بہار
 جیستہ و اولر نوب کلدہ و انکار بہار
 ایلر کلکوشی ایلر بار اولد در بار بہار
 اولر اظہاب صفا و اور کاکلر بہار
 کوکب بختی جان کون ایی بکلر کلوشون
 ناکر اکلدر ورق اییہ نکلر بہار

7

TSMA-E 360/20

TSMA.E.0360

Kaside - V

